

Norges Jeger-
og Fiskerforbund

NORSK
FRILUFTSLIV

NORSKE
LAKSEELVER

GREENPEACE

Naturvernforbundet

22.03. 2023

Til: Arbeiderpartiet

Arbeiderpartiet må stå opp for vassdragsvernet!

Arbeiderpartiets energiutvalg foreslår å «gjennomgå mellomstore og små vassdrag for å sikre verneverdier, og se om det finnes prosjekter som kan bygges ut skånsomt og uten at naturen og miljøverdier forringes». Formuleringen og påfølgende mediedebatt har skapt usikkerhet om utvalget vil at Arbeiderpartiet på generelt grunnlag skal åpne for kraftutbygging i vassdrag som er varig vernet mot slike inngrep.

Olje- og energiminister Terje Aasland ga Stortingets energi- og miljøkomite følgende svar i forbindelse med dok- 8 forslag fra Venstre, der han skrev: «I de vernede vassdragene som har behov for flomsikring, kan det imidlertid være grunn til å se på muligheten for noe kraftproduksjon i tråd med Stortingets føringer».

Vi antar at Aasland siktet til Stortingets tidligere presiseringer fra Innst. 401 S (2015–2016) og Innst. 192 S (2021-2022) om at «kraftutbygging over 1 MW i vernede vassdrag skal forelegges Stortinget og kun vurderes i de tilfeller der andre flomdempende tiltak er utprøvd, liv og helse står på spill og verneverdiene ikke vil påvirkes nevneverdig». Dette gir klare rammer for handlingsrommet med hensyn til kraftutbygging som flomsikring i vernede vassdrag, og innebærer på ingen måte en generell åpning for kraftutbygging for kraftens skyld.

Arbeiderpartiet har historisk sett vært en pådriver for vern av vassdrag. Behovet ble påpekt allerede av statsminister Einar Gerhardsen på 1960-tallet, og dette førte fram til den første verneplanen for vassdrag som kom i 1973. Daværende miljøvernminister Gro Harlem Brundtland gjorde en stor innsats for opprettelsen av Hardangervidda nasjonalpark og vern av vassdragene Veig og Dagali. Arbeiderpartiet var med på å vedta den omfattende Verneplan IV for over 30 år siden, og den rødgrønne regjeringen med statsminister Jens Stoltenberg i spissen gjorde et modig vedtak ved å innlemme Vefsna i verneplanen.

I Naturavtalen som ble vedtatt i desember i fjor, går det klart fram at målet er å stanse og reversere tapet av naturmangfold. Også i våre forpliktelser overfor EU gjennom vanddirektivet stilles krav om «ingen forringelse» av miljøtilstanden i vann og vassdrag. Verdier i vassdragene som er vernet mot kraftutbygging er godt dokumentert. De grundige utredningene og politiske prosessene som begynte på 1960-tallet har over tid sikret oss 394 vernede vassdrag. Disse elvene er de gjenværende juvelene i norsk vassdragsnatur, og flere av vassdragene er også delvis beskyttet som nasjonale laksevassdrag eller ved at de inngår helt eller delvis i naturreservater og nasjonalparker.

Vi vil også presisere at begrepet «skånsom» utbygging er misvisende. Det vil være tilnærmet umulig å legge til rette for kraftproduksjon i disse elvene uten å forringe verneverdiene.

Vi er svært bekymret over alle forsøk på å så tvil om hva varig vern innebærer. Det må være uaktuelt å uthule vassdragsvernet, både for å ivareta naturverdiene og for å bevare tilliten til politiske prosesser og vedtak. Vi må kunne stole på at den naturen som er vernet, forblir vernet og ivaretatt for fremtidige generasjoner. I en situasjon hvor det meste allerede er utbygd trenger vi mer vassdragsnatur, ikke mindre. De varig vernede vassdragene er i så måte mange steder siste skanse mot fullstendig nedbygging av unike norske naturverdier.

I den videre prosessen oppfordrer vi alle involverte til en tydelig klargjøring av at formuleringene fra partiets energiutvalg ikke dreier seg om kraftutbygging i vernede vassdrag, og at Arbeiderpartiets historiske støtte til samfunnskontrakten om vassdragsvernet ligger fast.

Med vennlig hilsen

Truls Gulowsen, leder Naturvernforbundet

Dag Terje Solvang, generalsekretær Den norske turistforening

Kjetil Solbakken, generalsekretær Birdlife Norge

Anja Bakken Riise, leder Framtiden i våre hender

Eldar Berli, generalsekretær Norges Jeger- og Fiskerforbund

Bente Lier, generalsekretær Norsk Friluftsliv

Torfinn Evensen, generalsekretær Norske Lakseelver

Gina Gylver, leder Natur og Ungdom

Christian Steel, generalsekretær Sabima

Karoline Andaur, generalsekretær WWF Norge

Frode Pleym, leder Greenpeace Norge